

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра психології

На правах рукопису

КОНДАКОВА-МАРКЕЛОВА ЮЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

**ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОРИСТУВАЧІВ
МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ**

Спеціальність: 053 «Психологія»
(код) (назва спеціальності)

Освітня програма Психологія
(назва)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра

Науковий керівник:
**САМОЙЛОВ Олександр
Єжисвич,**
доктор психологічних наук,
професор

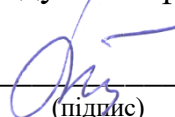

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол засідання кафедри

№ 8 від 27.12.22

Завідувач кафедри

 Людмила ПРИСНЯКОВА
(підпис) (Ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

Дніпро, 2023

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра психології
Освітній ступінь магістр
Спеціальність 053 «Психологія»
Освітня програма Психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри психології

 Людмила ПРИСНЯКОВА
«10» лютого 2023 року

**ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
КОНДАКОВОЇ-МАРКЕЛОВОЇ ЮЛІЇ ВОЛОДИМИРІВНИ**

1. Тема роботи: «Індивідуально-типологічні особливості користувачів мережі інтернет».
2. Науковий керівник роботи: доктор психологічних наук, професор кафедри Самойлов Олександр Єжиєвич. Затверджені наказом вищого навчального закладу від «29» жовтня 2022 року № 4
3. Строк подання роботи на кафедру: 14.02.2023р.
4. Мета кваліфікаційної роботи: дослідити індивідуально - типологічні особливості особистості користувача мережі Інтернет у юнацькому віці.
5. Завдання кваліфікаційної роботи
 - проаналізувати наукові дослідження по проблемі особливостей, засобів, ефективності спілкування;
 - дослідити особливості спілкування через інтернет;
 - дослідити індивідуально-типологічні особистості користувачів інтернету в юнацькому віці;
 - проаналізувати теоретичні дослідження індивідуально-типологічних особливостей особистості;
 - проведення та аналіз емпіричного дослідження індивідуально-типологічний особливостей спілкування в режимі он-лайн;
 - розробити корекційну програму за результатами дослідження.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

№ з\п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Вступ	Жовтень 2022 р.	виконано
2.	I Розділ	Листопад 2022 р.	виконано
3.	II Розділ	Грудень 2022 р.	виконано
4.	III Розділ	Січень 2023 р.	виконано
5.	Робота в цілому	Лютий 2023р.	виконано

Науковий керівник _____ Олександр САМОЙЛОВ

Здобувач вищої освіти _____ Юлія КОНДАКОВА-МАРКЕЛОВА

Дата видачі завдання 29.09.2022 р.

АНОТАЦІЯ

Кондакова-Маркелова Ю.В. Індивідуально-типологічні особливості користувачів мережі інтернет / Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 053 Психологія (освітньо-професійна програма «Психологія»). ВВПЗ ДГУ, Дніпро, 2023.

Зміст анотації

Сьогодні, з появою наукових і технологічних досягнень, почали з'являтися нові засоби зв'язку, які дозволяють людям спілкуватися один з одним без особистого контакту. Зараз мова йде не про розширені можливості мобільного зв'язку, а про широке розповсюдження Інтернету і досить легкий доступ до нього. Існує не тільки безліч різних компаній, які готові надавати послуги інтернет-зв'язку, але і безліч пристроїв, які можуть забезпечити доступ. Різноманітні програми, сайти, форуми, онлайн-ігри також досить поширені, що дозволяє спілкуватися з декількома людьми незалежно від їх віку, місця проживання.

Інтернет-зв'язок має свою специфіку. Незважаючи на легкість такого спілкування, багато дослідників сумніваються в доцільності такого методу комунікації. Адже під час розмов через Інтернет втрачається особистий контакт і з'являється почуття анонімності. Люди можуть вільно спілкуватися на різноманітні теми, легко знаходити однодумців завдяки тематичним форумам. Крім того, є можливість обмежити спілкування з певними людьми. Крім того, спілкування через Інтернет дозволяє приховати свою ідентичність під певним набором масок або, наприклад, розкрити себе майже невідомій людині.

Загалом можна сказати, що спілкування через Інтернет пропонує певні переваги, особливо враховуючи той факт, що він може спілкуватися зі співрозмовником скрізь і майже не відволікаючись від повсякденних завдань. Однак вважається, що під час такого спілкування людина починає втрачати

навички спілкування з іншими людьми в реальному житті, знижується їх комунікаційна майстерність, погіршуються організаційні навички тощо.

Слід зазначити, що спілкування є важливою складовою життя індивідуума, через нього людина сприймає і отримує соціальний досвід, формує певні знання, навички та здібності. Людина є соціальною істотою, а тому, без спілкування, він втрачає можливість отримувати і жити певними соціальними переживаннями..

Проблемі комунікації присвячені роботи вітчизняних вчених: В. В.Дев'ятко, Ю. Н. Ємельянова, Ю. М. Жукова, В. А. Кан-Каліка, В. Н. Купициной, А. А. Леонтьєвої, А. В. Мудрика, Л. А. Петровська та ін. у зарубіжній психології розробкою проблеми комунікації займалися такі вчені, як: А. Бандура, Е. Берн, Т. Гордон, Д. Джулард, А. Маслоу, Ю. Морено, Д. Хант, Д. Хоманс.

В останній час дослідження комунікації пов'язували з дослідженням комунікативної культури як складової частини психологічної культури (А.А. Бодальов, Р.А. Воронова, Л.Д. Демица, Л.С. Колмогорова, З.Н. Лук'янова, В.В. Семікін та ін..). При цьому слід зазначити, що в сучасній психології проблема розвитку навичок спілкування професіонала недостатньо розвинена. В більшому ступені досліджені окремі компоненти, а не даний феномен в цілому (А.М. Логінов, К.А. Маркова, Д. Равен, А. Еррера та ін..). Кілька дослідників вказують на те, що розвиток уваги до іншої людини, здатність її розуміти і приймати, духовна «чуттєвість», здатність розуміти і справлятися з ситуаціями у спілкуванні є рідкісними явищами в нашому житті, і відсутність духовної і комунікативної культури, у сучасному суспільстві також вказується.

За висловом В.П. Зінченко, «друго домінантність» як ціннісне ставлення до іншої людини, «духовність, тонка душевна організація рідко зустрічається в сьогоdnішньому житті, вони задавлені цивілізацією, телебаченням ...». Спостерігається загальний занепад культури спілкування і поведінки підростаючого покоління: Агресивне спілкування з дорослими і

однолітками, богохульство, порушення правил етикету, нездатність слухати співрозмовника, відсутність толерантності у відносинах з іншими, і т.д. проблеми, пов'язані з комунікативною культурою і комунікативною компетенцією, загострюються, зокрема, в ранньому віці під час професійної підготовки і проявляються в труднощах адаптації до нових соціальних ролей, коли молоді люди вступають в університет, вступають в самостійне життя і стають професіоналами. Всі ці проблеми нерозривно пов'язані з особистими характеристиками, з переконаннями, цінностями, світоглядом індивіда, тобто з його орієнтацією в цілому.

Проблема спрямованості особистості висвітлена в роботах видатних вітчизняних психологів, таких як: К.А. Абульханова-Славська, Б.Г. Ананьєв, А.А. Бодалєв, Л.І. Божович, Б.І. Додонов, А.Н. Леонтєв, Д.А. Леонтєв, Б.Ф. Ломов, В.С. Мерлін, Л.А. Петровська, К.К. Платонов, С.Л. Рубінштейн, і зарубіжних вчених: К. Левін, А. Маслоу, Г. Меррей, Р. Мей, Г. Олморт, К. Роджерс та ін. Спрямованість особистості визначається як ключова характеристика становлення особистості. Разом з тим взаємозв'язок комунікативних здібностей і спрямованості особистості залишається слабо дослідженим. Спрямованість особистості, точніше, її якісні характеристики та рівень сформованості, є підставою психологічної стійкості, стабільності, грає роль вектора розвитку і саморозвитку особистості. Ці характеристики також є аспектами психологічного здоров'я, психологічної культури особистості (А.А. Болалєв, Л.Д. Дьоміна, І.В. Дубровіна, Е.А. Клімов, Л.С. Колмогорова, Л.В. Куликов та ін.). При цьому питання залишаються відкритими: Чи має людина необхідні ресурси для розвитку тонко-психічної організації? Що визначає бажання пізнати себе і, виходячи з нього, зробити перетворення в себе; проявити увагу до індивідуальних особливостей інших людей, їх внутрішніх станів, співчувати і емпатувати. Яка роль комунікації, особливості її організації та посилення індивідуального підходу у внутрішньому світі іншої людини і самого себе. Очевидно, такий психічний склад пов'язаний з особливим і незалежним типом орієнтації: Психологічним.

А для розвитку цього типу орієнтації особистості людині потрібно звернутися не тільки до себе через відображення, а й до іншої людини, розвиваючи культуру спілкування. Спочатку більш-менш яскраво виражена психологічна орієнтація діяльності та особистості на внутрішній світ (свій та інший) може бути модифікована та підсилена, оскільки комунікативні навички формуються в процесі формування комунікативної культури. У цьому сенсі вивчення таких типів загальної орієнтації, як особистісний і соціальний, дозволяє виявити їх позитивне значення і їх кореляцію з психологічною орієнтацією (на внутрішній світ однієї і світ іншої людини). Однак, ця проблема лише позначена в інших роботах (А.А. Леонт'єв , Д.А. Леонт'єв, С. Мадді та ін.).

Дослідженням особливостей спілкування в режимі он-лайн займалися такі дослідники: С.Н. Антес, А.Г. Асмолов, Н.А. Цветкова, А.В. Цветков, Т. Ю, Виноградова, А.Е. Войскунский, Е. Крол, В.П.Лент'єв.

За статистичними даними «глобальної статистики українського Інтернету» від компанії Vigmir, середня добова аудиторія користувачів Інтернету сягає 4 249 976 осіб, середній час проведений на сайтах складає 2,7 хвилин. Загальна аудиторія користувачів українського Інтернету складає:

Київський регіон 63,66% від загальної аудиторії, далі за спадом регіони: Одеса, Донецьк, Дніпропетровськ, Харків, Львів, Луганськ. Їх сумарна доля складає 25,24%. В той час як на інші регіони припадає лише 10,34% [54].

Крім того, аудиторія української Інтернет мережі постійно збільшується (на 21% у 2013 році)якщо зауважити, що у 2013 році аудиторія Інтернет користувачів в Україні складала 17,74 млн. користувачів. З яких старше 16 років було 46%. Крім того 11,2 млн. осіб користується соціальними мережами [55].

В наш час спілкування через мережу Інтернет стає не лише доволі поширеним, а й одним з найпоширеніших видів спілкування. Саме тому ми

обрали тему: Дослідження індивідуально-типологічних особливостей спілкування в режимі он-лайн у юнацькому віці.

ABSTRACT

Kondakova-Markelova Yu.V. Individual-typological features of Internet users / Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 053 Psychology (educational and professional program "Psychology". VNPZ DSU, Dnipro, 2023.

Abstract content

Today, with the advent of scientific and technological advances, new means of communication have begun to appear that allow people to communicate with each other without personal contact. Now we are not talking about the expanded capabilities of mobile communication, but about the wide distribution of the Internet and fairly easy access to it. There are not only many different companies that are ready to provide Internet communication services, but also many devices that can provide access. Various programs, sites, forums, online games are also quite common, which allows you to communicate with several people regardless of their age, place of residence.

Internet communication has its own specifics. Despite the ease of such communication, many researchers doubt the feasibility of such a method of communication. After all, during conversations through the Internet, personal contact is lost and a feeling of anonymity appears. People can freely communicate on various topics, it is easy to find like-minded people thanks to thematic forums. In addition, there is an opportunity to limit communication with certain people. In addition, communication through the Internet allows you to hide your identity under a certain set of masks or, for example, reveal yourself to an almost unknown person.

In general, it can be said that communication through the Internet offers certain advantages, especially considering the fact that he can communicate with

the interlocutor everywhere and almost without being distracted from everyday tasks. However, it is believed that during such communication, a person begins to lose the skills of communicating with other people in real life, their communication skills decrease, organizational skills deteriorate, etc.

It should be noted that communication is an important component of an individual's life, through it a person perceives and receives social experience, forms certain knowledge, skills and abilities. Man is a social being, and therefore, without communication, he loses the opportunity to receive and live certain social experiences.

The works of domestic scientists are devoted to the problem of communication: V. V. Devyatko, Y. N. Yemelyanova, Yu. M. Zhukova, V. A. Kan-Kalika, V. N. Kupitsina, A. A. Leontieva, A. V. Mudryka, L.A. Petrovska and others. In foreign psychology, such scientists as: A. Bandura, E. Burn, T. Gordon, D. Jurard, A. Maslow, Y. Moreno, D. Hunt, D. Homans were engaged in the development of the problem of communication.

Recently, the study of communication has been associated with the study of communicative culture as a component of psychological culture (A.A. Bodalov, R.A. Voronova, L.D. Demitsa, L.S. Kolmogorona, Z.N. Lukyanova, VV Semikin and others...). At the same time, it should be noted that in modern psychology, the problem of developing professional communication skills is not sufficiently developed. To a greater degree, individual components were investigated, and not this phenomenon as a whole (AM Loginov, KA Markova, D. Raven, A. Herrera, etc.). Several researchers indicate that the development of attention to another person, the ability to understand and accept him, spiritual "sensitivity", the ability to understand and cope with situations in communication are rare phenomena in our lives, and the lack of spiritual and communicative culture in modern society also is specified

According to V.P. Zinchenko, "second dominance" as a valuable attitude towards another person, "spirituality, subtle mental organization is rarely found in today's life, they are suppressed by civilization, television ...". There is a general

decline in the culture of communication and behavior of the younger generation: aggressive communication with adults and peers, blasphemy, violation of etiquette rules, inability to listen to the interlocutor, lack of tolerance in relations with others, etc. problems related to communicative culture and communicative competence are exacerbated, in particular, at an early age during professional training and are manifested in difficulties in adapting to new social roles when young people enter university, enter independent life and become professionals. All these problems are inextricably linked with personal characteristics, beliefs, values, worldview of the individual, i.e. with his orientation as a whole.

The problem of personality orientation is highlighted in the works of outstanding domestic psychologists, such as: K.A. Abulkhanova-Slavskaya, B.G. Ananiev, A.A. Bodalev, L.I. Bozhovich, B.I. Dodonov, A.N. Leontiev, D.A. Leontiev, B.F. Lomov, V.S. Merlin, L.A. Petrovskaya, K.K. Platonov, S.L. Rubinstein, and foreign scientists: K. Levin, A. Maslow, G. Murray, R. May, G. Olmurt, K. Rogers, and others. Personality orientation is defined as a key characteristic of personality development. At the same time, the relationship between communicative abilities and personality orientation remains poorly researched. The orientation of the personality, more precisely, its qualitative characteristics and level of formation, is the basis of psychological stability, stability, plays the role of a vector of development and self-development of the individual. These characteristics are also aspects of psychological health, psychological culture of the individual (A.A. Bolalev, L.D. Dyomina, I.V. Dubrovina, E.A. Klymov, L.S. Kolmogorova, L.V. Kulikov and etc.). At the same time, the questions remain open: Does a person have the necessary resources for the development of a subtle mental organization? What determines the desire to know oneself and, based on it, to make a transformation into oneself; show attention to the individual characteristics of other people, their internal states, sympathize and empathize. What is the role of communication, the peculiarities of its organization and the strengthening of an individual approach in the inner world of another person and oneself. Obviously, such a mental composition is associated

with a special and independent type of orientation: Psychological. And for the development of this type of personality orientation, a person needs to turn not only to himself through reflection, but also to another person, developing a culture of communication. At first, the more or less pronounced psychological orientation of activity and personality towards the inner world (one's own and others) can be modified and strengthened, as communicative skills are formed in the process of forming a communicative culture. In this sense, the study of such types of general orientation as personal and social allows us to reveal their positive value and their correlation with psychological orientation (on the inner world of one person and the world of another person). However, this problem is only indicated in other works (A.A. Leontiev, D.A. Leontiev, S. Maddi, etc.).

The following researchers were engaged in researching the features of online communication: C.H. Antes, A.G. Asmolov, N.A. Tsvetkova, A.V. Tsvetkov, T. Yu., Vinogradova, A.E. Voyskunskyi, E. Krol, V.P. Lentiev.

According to the statistical data of the "global statistics of the Ukrainian Internet" from the company Bigmir, the average daily audience of Internet users reaches 4,249,976 people, the average time spent on the sites is 2.7 minutes. The general audience of Ukrainian Internet users is:

The Kyiv region accounted for 63.66% of the total audience, followed by the following regions: Odesa, Donetsk, Dnipropetrovsk, Kharkiv, Lviv, Luhansk. Their total share is 25.24%. While other regions account for only 10.34% [54].

In addition, the audience of the Ukrainian Internet network is constantly increasing (by 21% in 2013), if we note that in 2013 the audience of Internet users in Ukraine was 17.74 million users. Of which 46% were over 16 years old. In addition, 11.2 million people use social networks [55].

Nowadays, communication through the Internet is becoming not only quite common, but also one of the most common types of communication. That is why we chose the topic: Study of individual and typological features of online communication in youth.

ЗМІСТ

ВСТУП	17
РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ КОМУНІКАЦІЇ В РЕЖИМІ ОНЛАЙН У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	24
1.1 Особливості спілкування в режимі он- лайн.....	24
1.2 Моделі спілкування.....	33
1.3 Проблема спілкування у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях.....	41
1.4 Характеристика та види спілкування.....	53
Висновки до розділу 1.....	72
РОЗДІЛ 2 РОЗДІЛ II: ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	75
2.1 Особливості спілкування в юнацькому віці.....	75
2.2 Індивідуально - типологічні особливості особистості в юнацькому віці.....	82
2.3 Характеристика юнацького віку.....	87
Висновки до розділу 2.....	97
РОЗДІЛ 3 РОЗДІЛ III: ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СПІЛКУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ	100
3.1 Організація та обґрунтування методів та методик дослідження.....	100
3.2 Характеристика учасників емпіричного дослідження.....	103
3.3 Результати емпіричного дослідження їх аналіз та інтерпретація.....	105
3.4 Корекційна програма по зниженню рівня тривожності та розвитку комунікативних здібностей.....	146
Висновки до розділу 3.....	148
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	150
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	153
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. В наш час з настанням науково-технічного прогресу, почали з'являтися нові засоби спілкування, які дозволяють людям спілкуватися між собою без особистісного контакту. Мова зараз йде не про розширені можливості мобільного зв'язку, а про широке поширення мережі Інтернет та доволі простий доступ до неї. З'явилася не лише велика кількість різноманітних компаній, що люб'язно готові надати послуги Інтернет зв'язку, а й величезна кількість пристроїв, що можуть забезпечити доступ. Також доволі поширені різноманітні програми, сайти, форуми, он-лайн ігри, які дозволяють спілкуватися з різноманітними людьми не залежно від їхнього віку, місця проживання.

Спілкування через Інтернет має свою специфіку. Не зважаючи на легкість такого спілкування, у багатьох дослідників виникають сумніви стосовно доцільності такого способу спілкування. Адже під час розмов через Інтернет, втрачається особистісний контакт, та з'являється відчуття анонімності. Люди мають змогу вільно спілкуватись на різні теми, легко знаходити однодумців завдяки тематичним форумам. Крім того, є можливість обмежити спілкування з певними людьми. Також спілкування через Інтернет дозволяє приховати власну особистість під певним набором масок, або ж наприклад – розкритися перед майже незнайомою людиною.

Загалом, можна сказати, що спілкування через Інтернет надає певні переваги, особливо якщо зважати на те, що спілкуватися зі співрозмовником можна всюди при цьому майже не відволікаючись від повсякденних справ. Проте, вважається, що під час такого спілкування людина починає втрачати навички спілкування з іншими людьми у реальному житті, знижуються її комунікативні навички, погіршуються організаційні здібності та ін..

Слід зазначити, що комунікація є важливою складовою життя особистості, через неї людина сприймає і отримує соціальний досвід, формує

певні знання, уміння, навички. Людина є істотою соціальною, а тому без спілкування вона втрачає можливість отримувати й переживати певний соціальний досвід.

Проблемі спілкування присвячені роботи вітчизняних вчених: В.В. Дев'ятко, Ю.Н. Эмельянова, Ю.М. Жукова, В.А. Кан-Каліка, В.Н. Купициної, А.А. Леонтьєва, А.В. Мудрика, Л.А. Петровської та ін.. В зарубіжній психології розробкою проблеми комунікації займалися такі вчені як: А. Бандура, Е. Берн, Т. Гордон, Д. Джулард, А. Маслоу, Я. Морено, Д. Хант, Д. Хоманс.

В останній час дослідження комунікації пов'язували з дослідженням комунікативної культури як складової частини психологічної культури (А.А. Бодальов, Р.А. Воронова, Л.Д. Демица, Л.С. Колмогорова, З.Н. Лук'янова, В.В. Семікін та ін..). В той же час слід відзначити, що в сучасній психології недостатньо розроблена проблема становлення комунікативних здібностей професіонала. В більшому ступені досліджені окремі компоненти, а не даний феномен в цілому (А.М. Логінов, К.А. Маркова, Д. Равен, А. Еррера та ін..). Рядом дослідників відмічається, що розвинена увага до другої людини, уміння розуміти та приймати її, духовна «чуттєвість», вміння розуміти й керувати ситуаціями в спілкуванні – рідкісні явища в нашому житті, вказується також і дефіцит духовної, комунікативної культури в сучасному суспільстві.

За висловом В.П. Зінченко, «другодомінантність» як ціннісне ставлення до іншої людини, «духовність, тонка душевна організація рідко зустрічається в сьогоdnішньому житті, вони задавлені цивілізацією, телебаченням ...». Відзначається загальне зниження культури спілкування і поведінки підростаючого покоління: агресивне спілкування з дорослими і однолітками, ненормативна лексика, недотримання правил етикету, невміння слухати співрозмовника, відсутність терпимості у відносинах з оточуючими і т.д. Проблеми, пов'язані з комунікативною культурою і комунікативною компетентністю, загострюються, зокрема, в юнацькому віці в ході

професійної підготовки і проявляються в труднощах адаптації до нових соціальним ролям при вступі молодих людей у вуз, вступ в самостійне життя, а професійному становленні. Всі ці проблеми нерозривно пов'язані з особистісними властивостями, з переконаннями, цінностями, світоглядом особистості, тобто з її спрямованістю в цілому.

Проблема спрямованості особистості висвітлена в роботах видатних вітчизняних психологів, таких як: К.А. Абульханова-Славська, Б.Г. Ананьєв, А.А. Бодалєв, Л.І. Божович, Б.І. Додонов, А.Н. Леонтєв, Д.А. Леонтєв, Б.Ф. Ломов, В.С. Мерлін, Л.А. Петровська, К.К. Платонов, С.Л. Рубінштейн, і зарубіжних вчених: К. Левін, А. Маслоу, Г. Меррей, Р. Мей, Г. Олморт, К. Роджерс та ін. Спрямованість особистості визначається як ключова характеристика становлення особистості. Разом з тим взаємозв'язок комунікативних здібностей і спрямованості особистості залишається слабо дослідженим. Спрямованість особистості, точніше, її якісні характеристики та рівень сформованості, є підставою психологічної стійкості, стабільності, грає роль вектора розвитку і саморозвитку особистості. Ці характеристики також є аспектами психологічного здоров'я, психологічної культури особистості (А.А. Болалєв, Л.Д. Дьоміна, І.В. Дубровіна, Е.А. Климов, Л.С. Колмогорова, Л.В. Куликов та ін.). Разом з тим залишаються відкритими питання: чи має людина необхідні ресурси для розвитку тонкої душевної організації. Чим детерміновано прагнення пізнавати себе і, на цій основі, здійснювати в самому собі перетворення; проявляти увагу до індивідуальних особливостей інших людей, їх внутрішнім станам, співчувати і співпереживати. Яка роль комунікації, особливостей її організації та посиленні спрямованості особистості на внутрішній світ іншої людини і самого себе. Очевидно, такий душевний склад має відношення до особливого і самостійного виду спрямованості - психологічної. І для розвитку цього виду спрямованості особистості, людині необхідно звернутися не тільки до самої себе за допомогою рефлексії, а й до іншої людини, розвиваючи культуру спілкування. Спочатку існуючу більш-менш виражену психологічну

спрямованість діяльності й особистості на внутрішній світ (свій і іншої людини) можна змінювати, посилювати в міру формування комунікативних здібностей в процесі становлення комунікативної культури. У цьому зв'язку вивчення таких видів загальної спрямованості, як особиста і суспільна, дозволяє виявити їх позитивне значення і співвідношення з психологічною спрямованістю (на свій внутрішній світ і світ іншої людини), Однак, ця проблема лише позначена в інших роботах (А.А. Леонтьєв , Д.А. Леонтьєв, С. Мадді та ін.).

Дослідженням особливостей спілкування в режимі он-лайн займалися такі дослідники: С.Н. Антес, А.Г. Асмолов, Н.А. Цветкова, А.В. Цветков, Т. Ю, Виноградова, А.Е. Войскунский, Е. Крол, В.П.Лентьев.

За статистичними даними «глобальної статистики українського Інтернету» від компанії Vigmir, середня добова аудиторія користувачів Інтернету сягає 4 249 976 осіб, середній час проведений на сайтах складає 2,7 хвилин. Загальна аудиторія користувачів українського Інтернету складає:

Київський регіон 63,66% від загальної аудиторії, далі за спадом регіони: Одеса, Донецьк, Дніпропетровськ, Харків, Львів, Луганськ. Їх сумарна доля складає 25,24%. В той час як на інші регіони припадає лише 10,34% [54].

Крім того, аудиторія української Інтернет мережі постійно збільшується (на 21% у 2013 році)якщо зауважити, що у 2013 році аудиторія Інтернет користувачів в Україні складала 17,74 млн. користувачів. З яких старше 16 років було 46%. Крім того 11,2 млн. осіб користується соціальними мережами [55].

В наш час спілкування через мережу Інтернет стає не лише доволі поширеним, а й одним з найпоширеніших видів спілкування. Саме тому ми обрали тему: Дослідження індивідуально-типологічних особливостей спілкування в режимі он-лайн у юнацькому віці.

Об'єкт: особливості спілкування особистості.

Предмет дослідження: індивідуально-типологічні особливості користувачів мережі Інтернет.

Мета дослідження: виявити і дослідити індивідуально - типологічні особливості особистості користувача мережі Інтернет у юнацькому віці.

Гіпотеза: припускаємо наявність індивідуально-типологічних відмінностей між більш та менш активними користувачами всесвітньої павутини у юнацькому віці.

Задачі дослідження:

1. Проаналізувати наукові дослідження по проблемі особливостей, засобів, ефективності спілкування.
2. Дослідити особливості спілкування через Інтернет.
3. Дослідити індивідуально-типологічні особистості користувачів Інтернету в юнацькому віці.
4. Проаналізувати теоретичні дослідження індивідуально-типологічних особливостей особистості.
5. Проведення та аналіз емпіричного дослідження індивідуально-типологічний особливостей спілкування в режимі он-лайн.
6. Розробити корекційну програму за результатами дослідження.

Методологічна основа. Теоретико-методологічною основою дослідження виступили фундаментальні науково-теоретичні положення діяльнісного підходу (О.М. Леонт'єв, П.Я. Гальперін, Н.Ф. Талізїна), у формуванні тих чи інших «пластів» людської культури; системного аналізу психічних явища (А.Г. Асмолов, Л.С. Виготський, В.Є. Клочко, А.Р. Лурія, В.Д. Шадриков); гуманістичні філософські та психологічні теорії, які розкривають сутність особистості, а так само людини та її буття (А.К. Альбуханова-Славська, Б.Г. Анан'єв, В.П. Зінченко, А.Н. Леонт'єв, А. Маслоу, В. Н. М'ясищев, К.К. Платонов, К. Роджерс, С.Л. Рубінштейн, В.Д. Шадриков); культурологічні концепції (А.І. Арнольдov, М.С. Каган), присвячені визначення сутності, ролі, функцій, чинників культури людини.

Методи та методики дослідження:

1. Теоретичні методи (аналіз, синтез, теорія особистості, теорія масової комунікації).
2. Емпіричні методи (в емпіричному дослідженні використані методи спостереження та психодіагностичні методики: 16 факторний особистісний опитувальник Р. Кеттелл; Характерологічний опитувальник К. Леонгард, Г. Шмішек; КОС-2 В.В. Синявский, В.А. Федорошин; Діагностика спрямованості особистості Б. Басс).
3. Математично – статистичні методи (математичне очікування, середнє значення та ін.).

Теоретичне значення. У роботі представлена характеристика комунікативних здібностей особистості, що відкриває нові можливості в дослідженні процесу комунікації, та визначенні шляхів гуманізації міжособистісних відносин.

Розкрито характер взаємозв'язку індивідуально-типологічних особливостей особистості та комунікативних здібностей: формування комунікативної культури та комунікативної компетентності, зокрема, вплив на динаміку ціннісно-сислової сфери особистості, посилення її психологічної спрямованості. Разом з тим, індивідуально-типологічні особливості особистості, пов'язані комунікативними здібностями, є умовою підвищення їхнього рівня. Показано можливості впливу на комунікативний процес через систематичну роботу з покращенням комунікативних здібностей.

Практична значущість дослідження визначається наступним: результати дослідження розкривають нові можливості формування комунікативних здібностей у взаємозв'язку із індивідуально-типологічними здібностями, дозволяють диференційовано підходити до профорієнтації та профвідбору психологам, кадровим працівникам, спеціально організована діяльність, спрямована на підвищення рівня комунікативних здібностей у взаємозв'язку з індивідуально-психологічними здібностями дозволяє уникнути маніпуляторства в спілкуванні. Матеріали дослідження послужили

основою для розробки тренінгової програми яка спрямована на розвиток комунікативних здібностей та зниження рівню тривожності, може бути включена в навчальні курси вузів, а також може бути корисна викладачам, психологам в роботі з покращення комунікативних здібностей, зниження рівня тривожності зокрема у студентів, чия майбутня спеціальність пов'язана з типом професій «людина-людина» (менеджери, вчителі, викладачі, соціальні працівники, психологи і т.д.).

Структура науково-дослідної роботи: дана робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури та додатків.

ВИСНОВКИ

Теоретичне та емпіричне дослідження індивідуально-типологічних особливостей спілкування в режимі он-лайн у юнацькому віці, дозволило нам зробити наступні висновки:

1. Індивідуально-психологічні особливості – неповторна своєрідність психіки кожної людини. Індивідуальні особливості особистості найяскравіше виявляються в темпераменті, характері та здібностях, у пізнавальній, емоційній, вольовій діяльності, потребах та інших процесах.

Темперамент - сукупність властивостей, які характеризують динамічні особливості перебігу психічних процесів і поведінки людини, їх силу, швидкість, виникнення, припинення та зміну.

Характер - це сукупність стійких індивідуально-психологічних властивостей людини, які виявляються в її діяльності та суспільній поведінці, у ставленні до колективу, до інших людей, до праці, навколишньої дійсності та до самої себе. Характер виявляється у діяльності і спілкуванні (як і темперамент) та включає до себе те, що надає поведінці людини специфічний, характерний для неї відтінок.

Спрямованість особистості - це сукупність стійких мотивів, поглядів, переконань, потреб та устремлінь, орієнтувальних людину на певні поведінку і діяльність, досягнення щодо складних життєвих цілей.

2. Інтернет - це глобальна комп'ютерна мережа, яка на сьогоднішній день охоплює практично весь світ. Інтернет має близько 15 мільйонів абонентів у більш ніж 150 країнах світу, причому щомісяця розмір мережі збільшується на 7-10%. Мережа Інтернет утворює як би ядро, що забезпечує зв'язок різних інформаційних мереж, що належать різним установам у всьому світі.

У мережевої комунікації є маса переваг у порівнянні з загальноприйнятими способами особистого спілкування, і саме вони відіграють величезну роль в залученні людей до Інтернет - спілкування.

Таким чином, всесвітня мережа Інтернет, охоплюючи майже всі цивілізовані куточки нашої планети, є потужним засобом міжкультурної комунікації, яка сприяє зближенню народів і зростання їх як національного, так і міжнаціонального самосвідомості.

В даний час існує дуже багато способів спілкування в Інтернеті, основними з яких є: електронна пошта, форуми, різноманітні конференції, чати, мережеві ігри та багато іншого. Найбільш універсальний засіб комп'ютерного спілкування це - електронна пошта (Е-мейл).

3. Ми підібрали методи та психодіагностичні методики, для дослідження індивідуально-типологічних особливостей особистості користувачів мережі Інтернет. Визначили контингент учасників дослідження, надали їхню характеристику, призвели розподіл на дві групи для можливості порівняння даних, та провели емпіричне дослідження, з цілю отримання практичних результатів та їх подальшої математично статистичної обробки.

По перше – ми помітили відмінності в рівнях тривожності. Не зважаючи на те, що загальний рівень тривожності у другої групи незначним чином був вищим, проте ситуативний рівень тривожності виявився нижчим аніж у першої групи. Це можна охарактеризувати тим, що учасники другої групи свідомо обмежують коло свого спілкування аби уникати ситуацій у яких їхній рівень тривожності ставатиме вищим. Це підтверджує те, що особистісний рівень тривожності у другої групи є досить високим. Тобто, їм просте уникати тривожних ситуацій аніж позбуватися цієї проблеми іншими шляхами.

Комунікативні здібності у двох груп також відрізняються за своїм рівнем прояву. В той час як перша група є більш схильною до процесу комунікації, друга ж воліє уникати надмірного спілкування з власним оточенням, що можна пояснити високим рівнем тривожності. Проте, перша група на відміну від другої замість того щоб уникати соціальних контактів навпаки компенсує власну тривожність спілкуванням. Отримання нової

інформації, її обговорення дозволяє їм знижувати власний рівень тривожності.

Також, ми виявили домінуючі акцентуації характеру в обох групах. В першій групі домінуючою акцентуацією є демонстративна. Це свідчить про те, що першій групі учасників дослідження здебільшого властива активність у соціальних контактах, артистичність, бажання привертати до себе увагу частіше не обмежуючи себе у виборі методів досягнення цієї мети.

У другій групі домінуючою акцентуацією виявилась педантична. Вона свідчить про те, що їм характерна стриманість, акуратність, певна нудність, старанність та уважність до деталей. Педанти не воліють до активних соціальних контактів та жвавих обговорень.

За результатами 16 факторного особистісного опитувальника ми легко можемо підтвердити отримані дані попередніх методик. Також, можна підкреслити ще деякі відмінності між двома групами. Наприклад, другій групі більш характерна висока нормативність поведінки, в той час як перші притаманна більша схильність бути під владою власних почуттів. Крім того, друга група має більш розвинену уяву у той час як перша більш схильна мислити практично.

4. На основі отриманих результатів та знань, ми створили тренінгову програму, спрямовану на зниження рівня тривожності, підвищення стресостійкості, розвиток навичок самоконтролю, покращення комунікативних здібностей, зниження рівня тривожності під час взаємодії з іншими людьми, та процесу комунікації. В цілому тренінгові програма розрахована на три дні по сім годин.